

PLESNI CENTAR TALA, MUŠKARCI U SUKNJAMA, A ŽENE — ISTO!?, KOR. TAMARA CURIĆ I LARISA LIPOVAC, DK GAVELLA, 7. OŽUJKA

Kako isprovocirati stereotipe?

Dramaturški pristup temi logičan je, prati razvoj osobe od rođenja, pri čemu suknja igra ulogu razlikovnosti među pojedincima

Suknja je tipičan ženski odjevni predmet. Ples je tipičan ženski jezik. Dosad sam najčešće imala prilike gledati kako se motiv suknje provlačio koreografijama autorica, ali jednako sam tako gledala motiv haljetka u ispitivanju nekih muških stereotipa, i to u predstavi *Muškarci* u koreografiji Ivesa Thuwisa igranoj na istoj pozornici (Zagreb Queer Festival). Stoga mi nije bila potpuno nova stvar ideja Tamare Curić i Larise Lipovac, koje su muške plesače, jednako kao i ženske, odjenule u suknje, želeći tako ispitati rodne, odjevne, društvene tipičnosti i s pomoću njih kreirane identitete. I ovdje je, kao i u Thuwisa, rezultat bavljenja muškim stereotipima u dijelu predstave manipulacija fizičke manifestacije agresije, borbenosti, grubosti kao nečega što pristaje ideji muškarca, pretakanjem toga na različite načine u koreografiju, kao što se upotrebljava i tipično-društvena reakcija publike na muškarca koji odijeva suknju i u tome neizmerno uživa. Postavljanjem teze *Muškarci u suknjama, a žene — isto!?* autorice prokreću ustaljeno pravilo odijevanja i ujedno se bave time što suknja donosi u našu percepciju tijela i osobe. U ovoj je predstavi suknja jednako muški i ženski predmet, ali istražena pitanja ne donose uvijek jednako zanimljive odgovore.

Dramaturški pristup temi logičan je, prati razvoj osobe od rođenja, pri čemu suknja igra ulogu razlikovnosti među pojedincima. Tako su prepoznatljiva tri dijela predstave. Prvi je označen bijelom bojom uzetom kao označnicom čistoće, mladosti i jednostavnosti, gdje spolne različitosti nisu izražene. Plesači stoje u liniji, okrenuti leđima, goli do pasa i unificirani, izvođeci unisonne male kretne rukama i torzom, ponekad obogaćene gestom dječje zaigranosti.

Nakon duga i prespora prijelaza i uglavnom suvišna pojedinačnog predstavljanja svakog izvođača, nekim razmišljanjima o suknji i preodjevanju iz bijele u crnu suknju, slijedi odrastanje koje autorice vide kao grubu borbu. Aludiranjem na filmove *Fight Club* i *Tigar i zmaj*, još bez jasna spolnog razlikovanja, pokreti su veći, snažniji, nadahnuti borilačkim figurama i odnosima te *partnering*-manipulacijama, a prelaze iz apstraktnoga u mimosko igranje izguravanja i zauzimanja pozicija. U odnosu na to stoji i moja najveća zamjerka predstavi, a to je često nepotrebno i loše izvedeno prelazanje u glumu, koje je uglavnom samo prazan hod potpuno nejasnih namjera.

ULOGA ODREĐENA SUKNJOM

Treći dio predstave obilježuje ponovno preodijevanje, ovaj put u različite suknje/identitete (kostimografija: Zdravka Ivandija), u kojemu sada s razlogom gledamo redom svakoga pojedinog izvođača u kratku igranju odabrane uloge, određene suknjom te u odmjerenju tjelesnih spolnih razlika/sličnosti. Ovdje ima zanimljivih i snažnih momenata (primjerice oni u izvedbi Ivana Blagajčevića te Žaka Valente), ali čini mi se i potpuno promašenih (poput scene Aleksandre Mišić) i nedovoljno artikuliranih (Tamara Curić, Branko Banković, Larisa Lipovac). Ovdje se čitava stvar razvodnjuje i gubi snagu prisutnu u početnoj sceni, prelazeći potpuno u glumu, gubeći vezu sa snagom tjelesnoga, plesnog jezika. Možda to i jest uranjanje identiteta u masu, ali njihov suživotni sklad i uvažavanje međusobnih različitosti moglo bi se možda prikazati i u kakvoj zanimljivoj koreografiji, jer za to su autorice očito sposobne, a imale su i sjajne plesače na raspolaganju. Energija je, čini

mi se, potrošena na prevelik broj kratkih sličica koje zaugušuju predstavu.

Obrtanje rodni tipičnosti samo je dijelom ispala provokacija i pomak, jer, realno gledajući, zašto suknje ne bi mogli odijevati i muškarci. To je samo društvena kočnica. Predstava je uspješna u tome što je prikazala kako ne mora svakomu muškarcu odijevanje suknje biti ujedno i odustajanje od muškosti, štoviše, ona tu muškost može i štititi, kako zaključuje Žak Valenta. U tom smislu predstava i pomiče ovdašnje scenske/plesačke stereotipe o muškom plesачu koji je nužno homoseksualan, ali također homoseksualnoga muškarca uključuje kao izbor i dio identiteta. Pozicija žene ostala je pak na mjestu, ona je u suknji i dalje ili nježna ili zavodnica ili je pak kombinira s hlačama, jer se ne osjeća ugodno u svojoj ženstvenosti. Zar suknja i u žene ne može isprovocirati određene stereotipe?

Jelena Mihelčić